

Plan van aanpak

Regionale omgevingsvisie Gooi en Vechtstreek 2040

Inhoud

Inleiding	1
Wettelijk kader	1
Waarom een regionale omgevingsvisie Gooi en Vechtstreek?	2
Leeswijzer	3
Regionale omgevingsvisie	4
Afbakening	4
Status	4
Aanpak	6
Doel	6
Aanpak	6
Fasering	7
Randvoorwaarden	9
Bestuur	9
Organisatie	9
Financiën	9
Communicatie	9
Bijlage 2 Omgevingsvisie volgens de Omgevingswet	14
Bijlage 3 MER	16

Inleiding

De Omgevingswet is één wet die alle wetten voor de leefomgeving bundelt en moderniseert. De Omgevingswet staat voor een goede balans tussen het benutten en het beschermen van de fysieke leefomgeving: “ruimte voor ontwikkeling en waarborgen voor kwaliteit”, is het motto. Vanaf 2021 treedt de Omgevingswet in werking. Gemeenten, provincies en het Rijk stellen elk een omgevingsvisie vast met beleidsdoelen voor de lange termijn.

Om richting te geven aan de grote opgaven in het fysiek domein, is behoefte aan een gedeeld en gedragen beeld van de gewenste ontwikkeling van Gooi en Vechtstreek. Hiermee vergroten de gemeenten de effectiviteit van samenwerking en versterken we de kracht van gemeenten richting inwoners, bedrijven, medeoverheden en andere partners. Ook ontstaat er zo een gedeelde basis om vervolgens resultaatgericht de speerpunten van de samenwerkingsagenda uit te werken.

In de Regionale Samenwerkingsagenda 2019-2022 (RSA) hebben de gemeenteraden van Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, Weesp en Wijdmeren hebben daarom afgesproken om gezamenlijk een regionale omgevingsvisie Gooi en Vechtstreek 2040 op te stellen.

Wettelijk kader

De Omgevingswet kent een omgevingsvisie op drie niveaus: nationaal, provinciaal en gemeentelijk. Voor elk van deze overheidslagen is het verplicht om één omgevingsvisie vast te stellen. Gemeenten hebben hier tot 2024 de tijd voor.

Gemeentelijke omgevingsvisie

De gemeenteraad stelt een gemeentelijke omgevingsvisie vast. De omgevingsvisie bevat:

- a. een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving;
- b. de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied;
- c. de hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid.

Een omgevingsvisie kan over meer dan beleidsvoornemens gaan. In de visie kan bijvoorbeeld worden ingegaan op de sturingsfilosofie, inzet van instrumenten, communicatie, gerichte inzet van overheidsinvesteringen en afspraken met organisaties.

Bij het opstellen van de gemeentelijke omgevingsvisie moet een gemeente rekening houden met het beleid van andere bestuursorganen. Het Rijk is bezig met het opstellen van de [nationale omgevingsvisie](#). De provincie Noord-Holland heeft de [omgevingsvisie Noord-Holland 2050](#) eind 2018 vastgesteld.

Regels waarborgen dat inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties hun zienswijze hebben kunnen geven op de ontwerp omgevingsvisie. Om de kwaliteit van besluitvorming te vergroten is het verstandig deze partijen vroegtijdig te betrekken bij de besluitvorming om te komen tot een omgevingsvisie.

Over de vorm geeft de Omgevingswet weinig voorschriften. De omgevingsvisie is aangewezen als ‘omgevingsdocument’, wat betekent dat deze digitaal beschikbaar moet zijn. Daarnaast moet de omgevingsvisie ten minste bestaan uit kaarten en een toelichting of onderbouwing. De omgevingsvisie is in de Omgevingswet aangewezen als plan in de zin van de EU-richtlijn over milieueffectrapportages (MER), dus mogelijk MER-plichtig. Dit hangt af van de impact van de visie.

Regionale omgevingsvisie

De Omgevingswet kent geen regionale omgevingsvisie. De gemeenten kunnen daarom zelf bepalen op welke wijze de regionale omgevingsvisie tot stand komt en wat de status wordt. In de RSA hebben gemeenteraden aangegeven te zoeken naar een juridische vorm zodat van de ROVI/Regiovisie, ná de lokale Omgevingsvisie, eenzelfde bindende werking uitgaat voor gemeentebesturen, waarbij voor meerdere raden geldt dat er geen sprake is van plan-hiërarchie tussen de ROVI/Regiovisie en de lokale omgevingsvisies.

Waarom een regionale omgevingsvisie Gooi en Vechtstreek?

Regionale identiteit

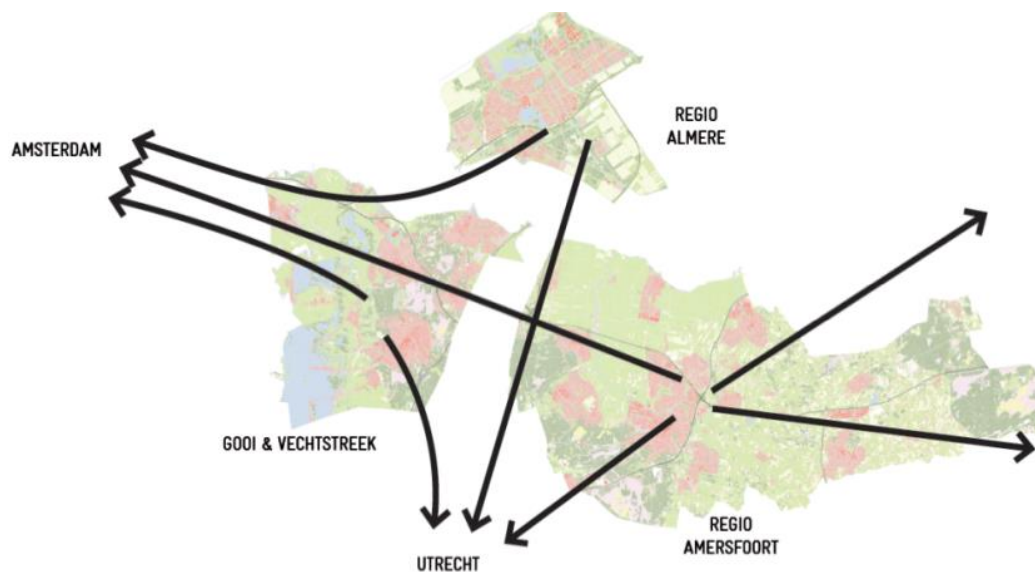
Gooi en Vechtstreek is één van de weinige regio's in Nederland met een sterke eigen identiteit. Een identiteit die vergelijkbaar met een regio als de Achterhoek. Inwoners van gemeenten in deze regio ontleen naast identiteit aan de eigen gemeente, ook identiteit aan Gooi en Vechtstreek. Inwoners in het gebied kennen een lange traditie van samenwerken. Begin 14^e eeuw maakten de Erfgooiers al afspraken over het gebruik van gemeenschappelijke gronden. Ook nu is de gedeelde identiteit nog sterk aanwezig. Ondernemers gebruiken in hun merknamen Gooi en Vechtstreek als afzetgebied. Publieke en semi-publieke partners van gemeenten, zoals het ziekenhuis, het UWV, woningcorporaties, politie, verzekeraars, het onderwijs, etc. organiseren dienstverlening op de schaal van Gooi en Vechtstreek. En ook de gemeenten organiseren onderdelen van hun dienstverlening al lange tijd op de schaal van Gooi en Vechtstreek.

Unieke dichtheid van gemeenten

Binnen Gooi en Vechtstreek is sprake van een unieke dichtheid van gemeenten waar wonen, werken, 'groen' (natuur en landbouw) samengaan met een hoge concentratie van doorsnijdende infrastructuur (wegen, spoor, water). Onze inwoners gebruiken samen de prachtige natuur, culturele en maatschappelijke voorzieningen en werklocaties die onze regio rijk is. Of het nu gaat om onderwijs, zorg, theater of iets simpels als winkelen; gemeentegrenzen spelen voor inwoners en bedrijven geen rol. Inwoners gebruiken voorzieningen en natuur over de grenzen heen.

Onderdeel van een metropool

Nergens anders is een regio zo ingeklemd tussen vier grote bure: Amsterdam, Almere, Amersfoort en Utrecht. Dit unieke karakter van Gooi en Vechtstreek heeft grote invloed op de structurele opgaven waar de gemeenten voor staan. Het [MIRT onderzoek Oostkant Amsterdam](#) maakt inzichtelijk wat de lange termijn impact is voor Gooi en Vechtstreek in de metropool.

Woon-werk pendel, MIRT Oostkant Amsterdam

Als de gemeenten Gooi en Vechtstreek op de huidige weg doorgaan, verliest Gooi en Vechtstreek zoveel banen en bedrijvigheid dat hierdoor het voorzieningenniveau en de ervaren kwaliteit van leven van het gebied fundamenteel veranderen.

Gezamenlijke opgaven

Overheden kunnen de ontwikkeling van Gooi en Vechtstreek beïnvloeden door het vestigingsklimaat te versterken. Denk aan ruimte voor werk, passend woningaanbod, goede bereikbaarheid en een aantrekkelijke leefomgeving met goede voorzieningen en zorg. Zowel de betaalbaarheid en de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad, als de uitbreiding ervan leiden tot een forse opgave. Professor Tordoir stelt dat de waarde van een gebied als Gooi en Vechtstreek voor de vitaliteit en internationale aantrekkingskracht van de metropoolregio moeilijk kan worden overschat. De streek vertegenwoordigt een nationaal economisch belang en is van strategische waarde voor de

metropoolregio Amsterdam. Dit betekent dat het niet alleen voor de regio zelf van groot belang is dat de regio een sterke positie handhaaft, problemen weet aan te pakken en zich ontwikkelt. De positie van de regio moet worden bekeken in een grotere metropool omgeving¹.

Pieter Winsemius gaf in zijn rapport aan dat er ook op lange termijn verschillende vraagstukken in Gooi en Vechtstreek een gebundelde opstelling behoeven. Denk aan 'grootschalige infrastructuur' met wegen als de A1 en A27, maar ook de overbelaste provinciale wegen N201 (Hilversum – Hoofddorp) en N236 (Bussum –Weesp). Hieronder vallen ook de spoorwegen , het groen (landbouw, natuurbehoud) en de 'evenwichtige invulling' van de met de grote burens gedeelde ruimte (open ruimte/woningbouw, randmeren,). De gemeenten kunnen elkaar versterken bij het verwerkelijken van economische potenties van Gooi en Vechtstreek. Naast Hilversum als centrum voor de mediasector kan worden gedacht aan de zorg (senioren, gezondheidszorg), toerisme en leisure, aanpak leegstand bedrijventerreinen en winkelcentra of de 'ideale' thuisbasis voor zzp'ers en thuiswerkers².

Het is het voor het gezamenlijk werken aan de opgaven (wonen, landschap, economie, duurzaamheid en mobiliteit) van belang in te zetten op een gezamenlijke omgevingsvisie. Oftewel een gedeeld en gedragen beeld van de gewenste ontwikkeling van de regio Gooi en Vechtstreek. Met een integrale visie op de toekomst van ons gebied vergroten we de effectiviteit van het samenwerken en de kracht van de regio ten overstaan van medeoverheden en andere partners.

Focus in regionale opgaven

In 2018 is gestart met de samenwerking op de omgevingsvisie. Eerst met een [Verkenning Gooi en Vechtstreek 2040](#) naar de trends en ontwikkelingen. Vervolgens startte de Regio met ondersteuning van RHO adviseurs de analysefase. De analysefase heeft drie stappen:

1. Nader onderzoeken van de opgaven uit de Verkenning 2040
2. Scherper formuleren en focus aanbrengen in opgaven
3. Schetsen van ontwikkelperspectieven

Stap 1 en 2 zijn nu afgerond, met als resultaat een rapport. Dit rapport maakt duidelijk dat er regionale opgaven zijn die vragen om regionale visie- of agendavorming (zie bijlage 1). Samengevat gaat dit om:

1. Ruimte wonen en werk	--> regionale woon-werk opgave
2. Economie	--> voldoende en passend aanbod van werkfuncties
3. Mobiliteit	--> openbaar vervoer, hoofdwegennet en fietsnetwerk
4. Klimaat	--> klimaatadaptie en klimaatmitigatie, regionale energiestrategie
5. Water	--> waterkwaliteit, bodem- en watersysteem en waterveiligheid
6. Veenoxidatie	--> bodemdaling en CO2 emissie veenweidegebied
7. Biodiversiteit	--> balans tussen natuur en gebruiksdruk verbeteren
8. Landschap	--> toekomstbestendigheid van de kwaliteiten van het gebied

Leeswijzer

Het volgende hoofdstuk gaat in op de status en reikwijdte van de regionale omgevingsvisie Gooi en Vechtstreek. Hoofdstuk drie licht de regionale aanpak om te komen tot de regionale omgevingsvisie toe. Wat willen we bereiken? Hoe willen we daar komen? En wie willen we daarbij betrekken? Het vierde en laatste hoofdstuk gaat in op de randvoorwaarden die nodig zijn om de regionale omgevingsvisie te ontwikkelen en uit te voeren.

¹ Grotenhuis en Jansen, 2014, *Gooi en Vechtstreek: regio met een plus!?*

² Winsemius, 2013, *Samenwerking Gooi en Vechtstreek*.

Regionale omgevingsvisie

De gemeenten in Gooi en Vechtstreek zijn het eens over de hoofdoggaven waarmee zij aan de slag willen. Deze opgaven zijn al enige tijd onderwerp van samenwerking tussen de gemeenten. Er is in Gooi en Vechtstreek discussie over de wenselijkheid van beschikbare oplossingen, met name op de lange termijn opgaven. Juist daar voorziet een regionale omgevingsvisie in een behoefte om het gebied krachtiger te maken binnen de metropool. Het is voor de werking van een regionale omgevingsvisie – en daarmee de slagkracht van Gooi en Vechtstreek – van belang vooraf afspraken de gemeenten te maken over afbakening en status. Dit in de context van de ontwikkeling van de gemeentelijke omgevingsvisies.

Afbakening

Opgaven

Het **concept analyserapport** bakent de opgaven af die in een regionale omgevingsvisie worden opgepakt. De regionale opgaven zijn zo concreet mogelijk omschreven op basis van het principe regionaal wat moet, lokaal wat kan. De gemeenten formuleren geen beleid in de regionale omgevingsvisie op inhoudelijke opgaven die niet staan benoemd in het rapport. Een verdere afbakening vindt ook nog plaats bij het formuleren van de ambities, als tussenstap voor het maken van de visie.

Het detailniveau van beleid gaat niet verder dan nodig is om richting te geven op het regionale schaalniveau. De regionale omgevingsvisie gaat dus ook niet in op andere thema's die in een gemeentelijke omgevingsvisie kunnen staan zoals de lokale sturingsfilosofie, de verhouding tussen regels stellen en ruimte voor initiatief, de wijze van participatie met inwoners over gemeentelijk beleid, de verhouding tussen raad en college of de inzet van financiële instrumenten van de gemeente.

Status

Uitgangspunten RSA

In de RSA staat opgenomen: "We zoeken naar een juridische vorm zodat van de ROVI/Regiovisie, ná de lokale Omgevingsvisie, eenzelfde bindende werking uitgaat voor gemeentebesturen." In sommige gemeenten zijn aanvullende amendementen opgenomen, waaronder "Er is geen sprake van planhiërarchie tussen de ROVI/Regiovisie en de lokale omgevingsvisies" en "De gemeentelijke Omgevingsvisie heeft een wettelijke basis, maar de ROVI biedt aanvullend uitgangspunten voor toekomstig gemeentelijk handelen voor gemeente-overstijgende onderwerpen en aspecten."

HIERONDER KIEZEN UIT DE VARIANTEN DOOR HET PFHO:

Variant omgevingsagenda

Een regionale omgevingsvisie kan binding krijgen door hier betekenis aan te geven bij het maken van regionale afspraken of het uitvoeren van regionale lobby, fondsenwerving of taken (zie uitvoering). Als hiermee wordt volstaan, zou dit een bestuurlijk vastgesteld document kunnen zijn (los van de betrokkenheid van raden hierbij). Vormen die daarbij passen zijn een 'toekomstbeeld', gebiedsagenda en/of afsprakenkader of een combinatie daarvan. Door de bestuurlijke status is er geen verwarring over hiërarchie, er is maar één visiedocument. **PM EVENTUEEL AL KEUZE MAKEN VOOR VORM. PM besluiten of er nog separate stappen in het proces worden gezet, al dan niet met een zelfstandig document (zoals ambities vaststellen).**

Variant visie

Een visie is doorgaans een document wat door gemeenteraden wordt vastgesteld, omdat de term visie beleidsmatige kaderstelling impliceert. De Omgevingswet laat het niet toe meerdere gemeentelijke omgevingsvisies te hebben: een gemeente heeft één visie op de toekomstige ontwikkeling van haar leefomgeving. Als eenzelfde bindende werking uit moet gaan van de regionale visie, dan is de enige optie om de regionale omgevingsvisie een herkenbaar onderdeel te laten zijn van de gemeentelijke omgevingsvisie.

Op dat moment is het ook gemeentelijk beleid geworden. De verantwoording over de omgang met beleid is daarom gelijk geworden aan de wijze als waarop de gemeente met haar eigen beleid omgaat. Ook dan is er geen er geen verwarring over hiërarchie, het regionale document is immers onderdeel geworden van de gemeentelijke omgevingsvisie.

Voor de regionale omgevingsvisie geldt hierbij de bijzonderheid dat hier ook een binding ten opzichte van de andere gemeenten (en hun inwoners) vanuit gaat. De gemeenten maken nadere afspraken hoe hiermee om te gaan. Daarbij kan bijvoorbeeld worden afgesproken dat de regionale omgevingsvisie regionaal leidend is waar sprake is van regionaal samenwerken.

Uitvoering

De omgevingsvisie gaat over de horizon van één bestuursperiode heen. Dat betekent ook dat de tekst van de regionale omgevingsvisie een lange termijn focus moet hebben en daarmee niet te veel ingaat op concrete afspraken en programma's die op dit moment relevant zijn. Tegelijk mag een regionale omgevingsvisie niet vrijblijvend zijn, beleid wordt gemaakt om dingen te verbeteren. Gelet op de opgaven is het van belang dat de gemeenten gezamenlijk de stap zetten van beleid naar uitvoering. De regionale omgevingsvisie bevat zelf geen afspraken over uitvoering, die worden middels aparte besluiten gemaakt.

Toetsingskader stedelijke ontwikkeling

De provinciale ruimtelijke verordening Noord-Holland kent nu een vereiste voor gemeenten om regionaal (binnen de Regio Gooi en Vechtstreek) af te stemmen over stedelijke ontwikkelingen (11 of meer woningen en/of werkplek functiewijziging). De provincie zet dit systeem naar verwachting voort onder haar nieuwe omgevingsverordening. Er zijn in Gooi en Vechtstreek ook regionale afspraken gemaakt over de wijze afstemming, maar op dit moment ontbreekt een gezamenlijke visie waarop het portefeuillehoudersoverleg of het Regiobestuur gemeentelijke plannen voor stedelijke ontwikkelingen kan toetsen.

Dit is een voorbeeld waarbij de regionale omgevingsvisie betekenis kan krijgen. Er vindt dan geen verschuiving van bevoegdheden plaats, de regionale afstemming is reeds verplicht. In de reeds bestaande afspraken hoeft slechts te worden toegevoegd dat bij de afstemming getoetst wordt aan de regionale omgevingsvisie. Met de regionale omgevingsvisie als toetsingskader wordt het proces voor regionale afstemming voor gemeenten wel transparanter, minder ad hoc en beter voorspelbaar.

Volgordelijkheid tussen regionale en gemeentelijke omgevingsvisie.

Er zal samenloop (kunnen) zijn met lokale processen voor de omgevingsvisie. Dat is een aandachtspunt, maar ook in de positieve zin. Uit de lokale processen kan veel nuttige informatie en inbreng komen.

Bij opname in het gemeentelijk beleid is volgordelijkheid van vaststellen (eerst regionaal, dan lokaal) geen keihard vereiste. Het is voor de regionale opgaven en het proces met gebiedspartijen van belang dat een regionale oplossingsrichting tenminste een rol speelt bij het vaststellen van de gemeentelijke omgevingsvisie. De raden kunnen het regionale belang dan betrekken bij hun keuzes. Als een beleidsuitspraak wordt overgenomen in het gemeentelijk beleid, hebben gemeenteraden daar ook de beste (intrinsieke) motivatie bij om hier ook uitvoering aan te geven. Het is dan gemeentelijk beleid geworden.

Als echter volledig wordt gewacht op de lokale omgevingsvisies, dan krijgt de regionale omgevingsvisie een geheel ander karakter. Inhoud en proces daarvan zijn dan sterk beperkt door de reeds vaststaande keuzes. Een participatieve totstandkoming in de zin van de Omgevingswet is dan niet meer mogelijk. Het wordt dan óf een 'nietje door de lokale visies' óf een uitvoeringsgericht document op onderwerpen waar overeenstemming is. Beide zijn geen product meer als resultaat van een samenwerking op omgevingsvisie, waar ook een regionale blik een rol speelt. Daar wordt niet voor gekozen binnen dit project.

Het bovenstaande geeft als randvoorwaarde dat de regionale omgevingsvisie in 2020 wordt afgerond, en na de analysefase in najaar 2019 de fase van de visievorming wordt gestart.

Proceseisen

Een regionale omgevingsvisie is geen wettelijk instrument en dus is de Omgevingswet niet van toepassing. De regionale omgevingsvisie sluit qua inhoudelijke en procesmatige eisen wel aan op de eisen van de Omgevingswet. Er wordt geen milieueffectrapportage opgesteld. Wel wordt aangesloten bij de inhoudelijke eisen van een M.E.R. procedure (zie bijlage 2).

Aanpak

De regionale opgaven zijn strategische opgaven waar veel partijen en belanghebbenden bij betrokken zijn. De gemeenten ontwikkelen de regionale omgevingsvisie daarom samen met een brede maatschappelijke denktank van captains of industry, bestuurders en directeurs van regionale instellingen en betrokken maatschappelijke organisaties. Daarbij wordt de al intensieve samenwerking met medeoverheden als het Rijk, de provincie(s) en het waterschap voortgezet. De gemeenten werken van buiten naar binnen. Eerst aan de slag met alle maatschappelijke partners om van daaruit het gesprek tussen de gemeenten te voeden en gezamenlijk richting te geven.

Doel

Uiterlijk 31 december 2020 is er een door gemeenten, ondernemers, regionale instellingen en maatschappelijk betrokken organisaties gedragen en door gemeenten vastgestelde regionale omgevingsvisie 2040. Deze omgevingsvisie beperkt zich tot de vastgestelde regionale opgaven.

Aanpak

De gemeenten ontwikkelen de regionale omgevingsvisie 2040 langs onderstaande uitgangspunten.

Van buiten naar binnen

In iedere fase geldt als uitgangspunt dat 'van buiten naar binnen' wordt gewerkt. Er wordt over de inhoud eerst met gebiedspartijen, maatschappelijke initiatieven, inwoners gesproken voordat er door de colleges of raden besluitvorming plaatsvindt. Zodoende kunnen bij de politieke besluitvorming de standpunten van deze partijen worden betrokken.

Partijen op maat en gericht betrekken

Het betrekken van de verschillende regionaal belanghebbenden gebeurt op maat en gericht. Dat betekent dat partijen worden betrokken bij oplossingsrichtingen, waarbij zij belanghebbende zijn. De volgende partijen worden in ieder geval betrokken.

Gebiedspartijen regionale omgevingsvisie				
GNR	Gemeente Almere	NS	Fietsersbond	Woningcorporaties
Natuurmonumenten	Gemeente Eemnes	Prorail	Gastvrije Randmeren	Alliander
Staatsbosbeheer	Gemeente Baarn	Connexion	Toeristische Kanobond Nederland	TLN
LTO	Gemeente De Bilt	Rijkswaterstaat	Tussen Vecht en Eem	EVO-Fenedex
Waterschap	Gemeente Stichtse Vecht	MRA	Stichting Monumenten Bezit	Vitens
Gemeente Amsterdam	Omgevingsdienst	VNO-NCW	Cuypersgenootschap	PWN
Provincie Noord-Holland	Veiligheidsregio	RECRON	Bond Heemschut	
Provincie Utrecht	GGD/GHOR	Watersportverbond	Geopark	
Provincie Flevoland	Economic Board	HISWA	Vrienden van het Gooi	
Regio Amersfoort	Bedrijvenfederatie	ANWB	Vechtplassencommissie	

Coproductie op basis van expertise

De betrokkenheid van bovenstaande partijen bij de ontwikkeling van de verschillende tussenproducten zal sectoraal plaats vinden. Reden hiervoor is dat partijen gericht wordt gevraagd om de omgevingsvisie mee te ontwikkelen vanuit de expertise. Door partijen vroegtijdig te betrekken benutten de gemeenten maximaal de aanwezige kennis in het veld.

Integrale advisering

Aan het eind van elke fase is er gelegenheid voor advisering en zienswijze door alle partijen en de gemeenten lokaal. Daarbij vragen we per fase eerst de gebiedspartijen en maatschappelijke organisaties zienswijze uit te brengen om vervolgens de gemeenten te verzoeken hun zienswijze kenbaar te maken bij de regionale samenwerking Regio Gooi en Vechtstreek. Alle partijen krijgen de gelegenheid om integraal te adviseren over de verschillende tussenproducten die de Regio oplevert om te komen tot een gezamenlijke omgevingsvisie.

Vrije denktank

Voor alle stappen in de ontwikkelingsfase richting visie komt er een regionale denktank met daarin captains of industry, bestuurders en directeurs van regionale instellingen en betrokken maatschappelijke organisaties. Deze denktank wordt gevraagd vrijblijvend en buiten de kaders/eigen organisatie mee te denken op de regionale omgevingsvisie. De denktank is niet bedoeld om een belang te vertegenwoordigen van een organisatie. Voor de denktank worden mensen uit Gooi en Vechtstreek op persoonlijke titel gevraagd, omdat zij een betrokkenheid hebben bij de ontwikkeling van het gebied.

Ruimte voor participatie van inwoners

De gemeenten vinden betrokkenheid van inwoners bij de opgaven van de regionale omgevingsvisie van belang. Hoewel de regionale hoofdogaven voor inwoners nu nog abstract lijken, is de impact op het dagelijkse leven sterk. Gemeenten zetten lokaal inwonerparticipatie in bij de ontwikkeling van de gemeentelijke omgevingsvisie. Gemeenten spreken met elkaar af om bij deze lokale inwonerparticipatie ook de regionale opgaven en oplossingsrichtingen te betrekken. Zo faciliteren gemeenten en de Regio het gesprek met inwoners optimaal. De Regio biedt in haar proces om te komen tot de regionale omgevingsvisie ruimte aan gemeenten om inwoners te betrekken bij de regionale opgaven en oplossingsrichtingen.

Afwegingen om de gemeente leidend te laten zijn bij inwonerparticipatie op regionale opgaven zijn:

- De Regio is beleidsvoorbereidend. Het is ook de vraag of het bij de rol en positie van de Regio past om direct naar inwoners over beleid te communiceren.
- De gemeenten hebben verschillende manieren waarop zij met participatie omgaan. Als de Regio dit vormgeeft, is er één wijze voor alle gemeenten.
- Gemeenten laten de participatie logischer aansluiten bij lokale opgaven en gesprekken.
- Gemeenten beschikken over eigen, lokale kanalen om de inwoners te bereiken waar de Regio niet over beschikt.
- De regionale opgaven lenen zich moeilijk voor participatie. Zinnige participatie op regionale opgaven is kansrijker als het aan een lokaal thema kan worden verbonden of door gemeenten wordt vormgegeven.

Participatie over de opgaven kan ingepast worden in een lokaal participatietraject, zodat gericht de mening van inwoners gepeild kan worden. Indien gewenst kan de Regio gemeenten ondersteunen bij het vormgeven van het participatietraject op de regionale opgaven. Er is een minimumniveau afgesproken waar de participatie voor inwoners aan moet voldoen: alle gemeenten informeren de inwoners op momenten dat het geven van een reactie mogelijk is. De Regio ontsluit de relevante informatie. Op het concept van de visie is het mogelijk voor inwoners een schriftelijke reactie te geven.

Gemeenteraden aan zet

Gemeenteraden stellen beleid en daarmee de omgevingsvisie vast. Voor de regionale omgevingsvisie is het van belang dat de regionale opgaven vanuit een regionaal perspectief worden beoordeeld en bekeken. Met elkaar zullen de gemeenten het gezamenlijke omgevingsbeleid voor Gooi en Vechtstreek vaststellen, uitvoeren en verantwoorden. De vraag is hoe de gemeenten dat wensen te doen.

Op dit moment is er regionaal geen gremium waarin de gemeenteraden vertegenwoordigd zijn. Er wordt daarom uitgegaan van de huidige vormen van afstemming en besluitvorming. Mocht tijdens het proces in het kader van de gemeenschappelijke regeling nieuwe vormen worden toegevoegd waarin raden met elkaar afstemmen of besluiten, wordt op dat moment bezien of deze toepasbaar zijn. Mogelijk wordt hiertoe nog besloten tijdens het proces van de regionale omgevingsvisie. Er

Fasering

Bovenstaande aanpak leidt tot onderstaand de fasering van de regionale omgevingsvisie.

2018					2019					2020																								
jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov
Fase 1					Fase 2					Fase 3					Fase 4																			
Verkenning					Analyse + plan van aanpak					Visie ontwikkeling					Vaststelling																			

Fase 1 Verkenning

Er is in 2018 gestart met een verkenningfase, om een beeld te krijgen van de fysieke leefomgeving in de regio op lange termijn. In september 2018 is de 'Verkenning Gooi en Vechtstreek 2040' afgerond. De verkenning geeft inzicht in de autonome trends en ontwikkelingen die op de regio afkomen.

Verkenning	
Deadline	1 juli 2018
Resultaat	Verkenning Gooi en Vechtstreek 2040
Zienswijze gebiedspartijen	Nee
Zienswijze gemeenteraden	Nee
Vaststelling	Portefeuillehoudersoverleg fysiek domein

Fase 2 Analyse + plan van aanpak

De verkenning gaf aanleiding voor vervolgonderzoek, in een analysefase. De analysefase heeft drie stappen:

Stap 1. Nader onderzoeken van de opgaven uit de Verkenning 2040

Stap 2. Scherper formuleren en focus aanbrengen in opgaven (vaststellen regionale opgaven)

Stap 3. Schetsen van ontwikkelperspectieven

De uitkomst van de analysefase (stap 1 en 2) is tevens de aanleiding voor het opstellen en vaststellen van het plan van aanpak. Met het analyserapport is duidelijk welke opgaven de gemeenten willen oppakken in de regionale omgevingsvisie 2040.

Vervolgens worden ontwikkelperspectieven geschetst. Met deze perspectieven worden scenario's geschetst over de toekomst van de regio die verschillen afhankelijk van welk uitgangspunt wordt gekozen (zoals 'inzet op groei'). De perspectieven tonen de voor- en nadelen en de mate van waarin beleid maken mogelijk is. De ontwikkelperspectieven zijn geen beleid, het zijn hulpmiddelen om inzicht te krijgen in (reële) opties voor beleid en om het gesprek te voeren over de keuzes die uiteindelijk in een visie komen.

Analyse + plan van aanpak	
Deadline	1 december 2019
Resultaat	Analyserapport + Plan van aanpak, ontwikkelperspectieven
Zienswijze gebiedspartijen	Ja, op analyserapport en ontwikkelperspectieven
Zienswijze gemeenteraden	n.v.t. (analyserapport t.k.n.)
Vaststelling	Colleges (plan van aanpak)

Fase 3 + 4 Visie ontwikkeling en vaststelling

Om te komen tot een gedragen visie zetten de gemeenten de volgende stappen:

Stap 1. Uitwerken ambities (met de ontwikkelperspectieven als hulpmiddel)

Stap 2. Ontwikkelen van een ontwerp visie

Stap 3. Vaststelling van de regionale omgevingsvisie 2040

Ontwikkeling en vaststelling	
Deadline	1 januari 2021
Resultaat	Ontwerp regionale omgevingsvisie
Lokale inwonerparticipatie	Ruimte voor lokale participatie op ambities en conceptvisie
Denktank	Ja, gedurende de visieontwikkeling meerdere bijeenkomsten
Zienswijze gebiedspartijen	Ja, op de ontwikkelperspectieven, ambities en op de ontwerp visie
Zienswijze gemeenteraden	Ja, op ambities en ontwerpvisie
Regiocongres	Ja, politieke duiding Regiocongres 2020
Vaststelling	Gemeenteraden

Randvoorwaarden

Om het project succesvol te maken is het volgende verder nodig.

Bestuur

1. Adequate regionale voorbereiding en lokale advisering
2. Commitment om tot één document te komen.
3. Intensieve betrokkenheid gemeenteraden organiseren
4. duidelijke kaders / goede regels formuleren voor inbreng van partijen en bijeenkomsten met raden
5. Portefeuillehoudersoverleg ruimte en mobiliteit heeft primaire aansturing
6. Bestuurlijk trekkerschap door één of meer wethouders voor procesbegeleiding

Organisatie

1. Programmacoördinatie Christiaan van Zanten
2. Regionale projectorganisatie met bij voorkeur deelname vanuit gemeenten
3. Het regionale begeleidingsteam met projectleiders van gemeenten wordt voortgezet, waarbij de huidige inzet à 1 dag per week van de projectleiders, ook nodig zal blijven. Het waterschap en provincie worden hiertoe ook uitgenodigd.
4. Deelname aan gemeentelijke werkgroepen/expertise door adviseurs (economie, landschap, etc.)
5. Externe ondersteuning door expertisebureaus op specifieke kennis en vaardigheden:
 - a. RHO in de analysefase (t/m ontwikkelperspectieven)
 - b. Nader te bepalen voor ontwikkelfase
6. Primaire aansturing vanuit directieoverleg fysiek domein
7. Secretarissenoverleg bewaakt samenhang, randvoorwaarden en bestuurlijk proces

Financiën

1. Programmacoördinatie vanuit Regiobegroting
2. Projectorganisatie (gemeentelijke detacheringen) vanuit RSA budget tegen kostprijs
3. Externe inhuur vanuit RSA budget (restant reserve + jaarlijks projectbudget)
4. Afhankelijk van uitkomst omgevingsvisie bepalen hoe volgende fase / uitvoeringsprogramma gefinancierd wordt

Communicatie

1. Communicatie vanuit colleges richting raden ter bespreking
2. Voorbereiding communicatie door pfho en directieoverleg
3. Communicatie werkgroep gemeenten regelmatig betrokken

Bijlage 1:

Samenvatting analysefase samenwerking omgevingsvisie stap 1 en 2

De analysefase heeft nieuwe inzichten over opgaven in het gebied opgeleverd. Daarnaast is er focus aangebracht in de regionale opgaven. Voor het oplossingen van deze opgaven heeft regionale samenwerking toegevoegde waarde of is dit zelfs noodzakelijk. Het rapport benoemt deze thema's:

Ruimtebehoefte wonen en werk

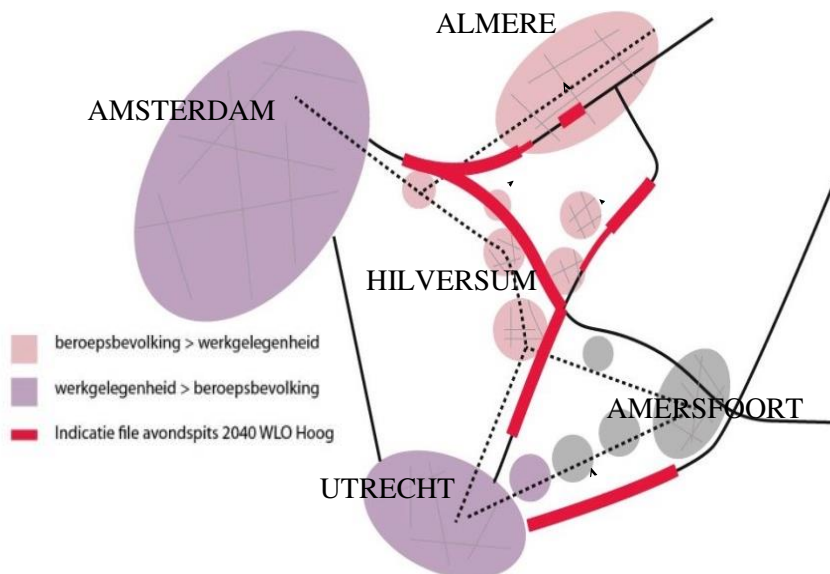
De prognoses voorspellen tot 2040 een huishoudensgroei in de regio, die wel verschilt per gemeente. De bevolking wordt gemiddeld ouder en er komen meer alleenstaanden. De betaalbaarheid van woningen staat onder druk. De bouwplannen komen niet overal overeen met de regionale behoefte, qua aantallen, locatie of segment. Er is ook behoefte aan werklocaties. Regionaal ligt er een opgave om ambities voor de lange termijn te formuleren en dit ruimtelijk te programmeren.

Economie

De werkgelegenheid in de regio loopt niet gelijk met de beroepsbevolking. Bij ongewijzigd beleid zet deze trend zich door. Hoger opgeleiden vinden elders werk, maar voor praktijkgeschoolden is dit lastiger. Dit leidt tot termijn tot meer druk op mobiliteit (zie onder) en de gemeentelijke voorzieningen. De potentie is er in de regio wel. De regio is sterk in kleinere werklocaties maar er blijft ook behoefte aan bedrijventerreinen. Er liggen kansen voor recreatie en toerisme, daar moet een balans met de woon- en natuurlijke omgeving worden gevonden. Er komen veel transities af op de agrarische sector.

Mobiliteit

De druk op mobiliteit neemt toe, zowel door ontwikkelingen in de regio als daarbuiten. Van regionaal belang zijn het spoor, hoofdwegennet en het regionale fiets en openbaar vervoer netwerk. Er liggen gezamenlijke opgaven en kansen om het netwerk van OV-knooppunten te verbeteren. Dit kan op termijn ook ingrijpende maatregelen aan snel- of N-wegen voorkomen. Ruimtelijke programmering kan hier ook grote invloed op hebben.

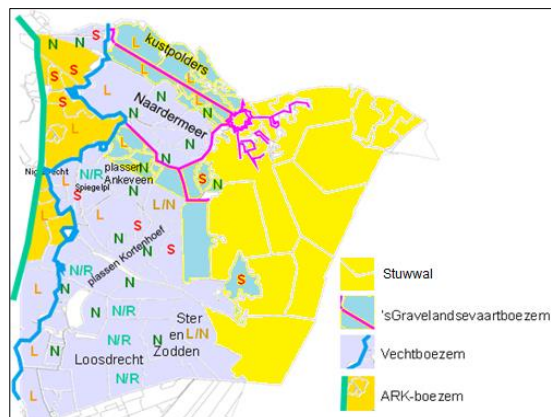

Klimaatverandering en energietransitie

De verandering van het klimaat wordt merkbaar in de leefomgeving. Er liggen regionale opgaven voor de waterveiligheid en de omgang met droogte. De regio zou ook een bijdrage kunnen leveren aan het verminderen van broeikasgassen. De verandering van energiebronnen vraagt om regionale afstemming: waar wekken we grootschalig energie op, wat er aan regionale energie-infrastructuur nodig en hebben we een ambitie om te besparen?

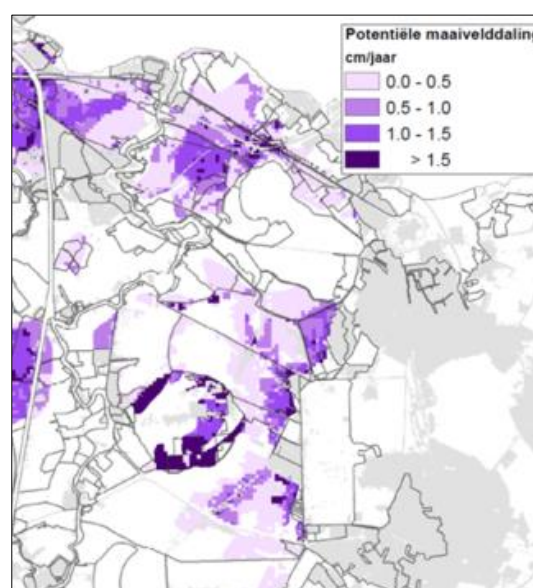
Water

Water raakt aan veel opgaven in de regio. De Vechtstreek ligt onder zeeniveau en is afhankelijk van de boezems voor in- en uitlaat van water. Klimaatverandering stelt nieuwe eisen aan waterveiligheid. Door ondergrondse waterstromen is er ook een grote relatie tussen Gooi en Vechtstreek: schoon water uit de ondergrond van de stuwwal voedt (de natuur in) de Vechtstreek. Natuurontwikkeling, bemaling van polders, drinkwaterwinning en voorkomen van droogte vragen om een regionale keuzes over de omgang met water. De waterkwaliteit is een zorg, er zijn inspanningen nodig om aan Europese richtlijnen te voldoen.

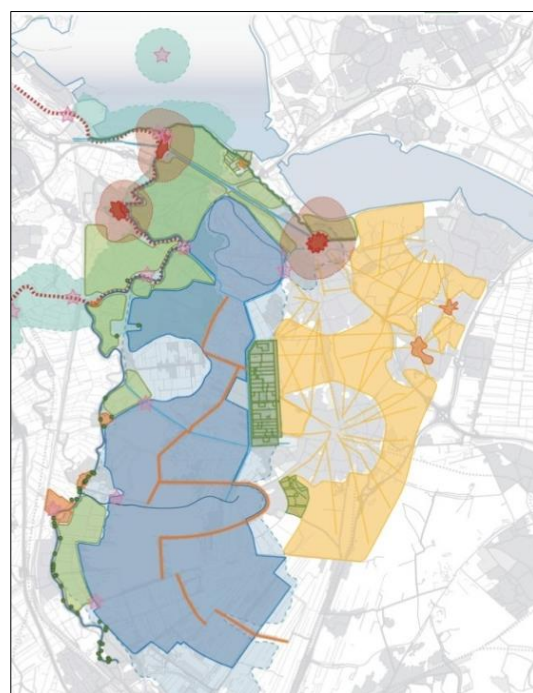
Veenoxidatie (bodemdaling)

Het veengebied klinkt in, krimpt en oxideert door ontwatering en gewicht van bebouwing en wegen. Dit veroorzaakt een bodemdaling die op plekken kan lopen tot meer dan 1,5 centimeter per jaar. Er treedt verzilting op, infrastructuur en bebouwing loopt schade op en het wordt lastiger om de waterveiligheid te behouden. Veem dat oxideert stoot ook CO₂ uit. Het veen meer vernatten vermindert of stopt dit proces, maar maakt het huidige agrarisch gebruik onmogelijk. Van technische maatregelen staat de werking nog niet vast. Er zijn geen gemakkelijke oplossingen en er is een gebiedsgerichte aanpak nodig om alle gebruikers perspectief te bieden.

Biodiversiteit

De regio kent grote diversiteit aan verschillende soorten natuur en heeft veel beschermde natuurgebieden. De natuur is kwetsbaar. In de onbeschermde agrarische gebieden is een sterke neergaande trend van de weidevogels. De beschermde gebieden staan onder druk door invloeden van daarbuiten: verdroging, vermessing en verzuring. De neerslag van stikstof op natuur beperkt ook de economische ontwikkeling, wat grote delen van de regio raakt. Bronnen zijn de agrarische sector, verkeer, woningen en industrie. De natuur heeft baat bij onderling verbinden van gebieden.

Landschap en cultuurhistorie

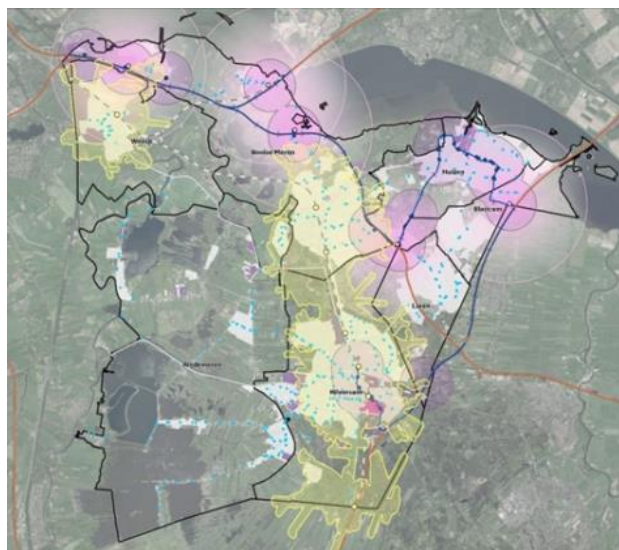
Het landschap is kenmerkend voor het gebied, en veelal is een cultuurlandschap dat is verweven met ons cultureel erfgoed en natuurwaarden. Landschap staat onder druk door diverse andere opgaven. De baten van dit landschap komen niet altijd op dezelfde plaats terecht als de kosten.

Samenhangende opgaven en ontwikkelperspectieven

De analyse maakt ook duidelijk dat opgaven niet op zichzelf staan. Vaak is er een directe relatie met andere opgaven. De Omgevingswet vraagt hierbij om een integrale blik. Uit de analyses komen de volgende samenhangende opgaven.

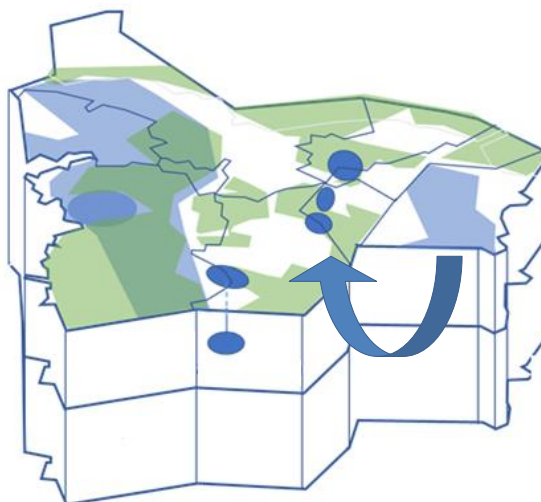
Verstedelijking: ruimte voor wonen en werk, mobiliteit

De opgaven voor wonen, werk en mobiliteit zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Allen hebben een ruimtevraag, en de ruimte is schaars. De programmering van functies heeft ook daadwerkelijke invloed op mobiliteit. Door werk in de regio te programmeren en knooppunten van openbaarvervoer te versterken door goede inrichting en verstedelijking kan groei van mobiliteit worden opgevangen.

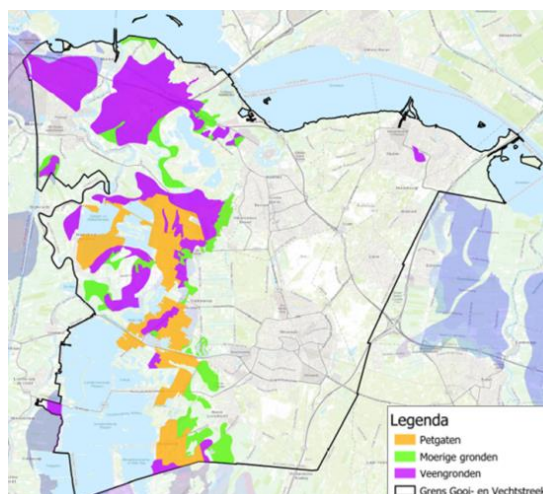
Landschap en biodiversiteit

In het buitenstedelijk gebied spelen ook veel opgaven. Het beheer van landschap en biodiversiteit staat onder druk. Infrastructuur doorsnijdt gebieden. Voor het hele gebied is een goede omgang met water van belang. De recreatieve druk op het landschap neemt ook toe. Dit geeft kansen, maar wat is mogelijk? Klimaatverandering heeft ook een grote impact op het landschap, dat geldt zeker voor de energietransitie. Zijn de landschappelijke waarden verenigbaar met opwekking van duurzame energie. De neerslag van stikstof is voor de natuur een grote belasting en kan ook de ruimtelijke ontwikkeling beperken.

Veenweidegebied

Binnen landschap vraagt het veenweidegebied om bijzondere aandacht. Hier komen de opgaven voor bodemdaling, landschap, klimaatverandering, biodiversiteit, recreatie, water en het perspectief voor de agrarische sector samen.

Ontwikkelperspectieven

De laatste stap in de analysefase zijn het maken van ontwikkelperspectief. Een ontwikkelperspectief schetst de ontwikkeling van het gebied vanuit een bepaalde invalshoek, bijvoorbeeld een streven naar economische groei of het behoud van bepaalde kwaliteiten. Het ontwikkelperspectief schetst dan de positieve en negatieve consequenties bij de invalshoek. Dit geeft beslissers inzicht in sturingsmogelijkheden en effecten van keuzes.

Deze ontwikkelperspectieven moeten samenhangende thema's in beeld brengen. Verder moeten ze de voor- en nadelen van een richting tonen en duidelijk maken welke politieke keuzes te maken zijn.

De ontwikkelperspectieven sluiten aan bij de samenhangende opgaven. Het portefeuillesoverleg stuurt op de uitwerking van de ontwikkelperspectieven.

Bijlage 2 Omgevingsvisie volgens de Omgevingswet

De Omgevingswet (Omgevingswet) geeft de grondslag voor een omgevingsvisie. De Omgevingswet kent een omgevingsvisie op drie niveaus: nationaal, provinciaal en gemeentelijk. Voor elk van deze overheidslagen is het verplicht om één omgevingsvisie vast te stellen. Gemeenten hebben hier tot 2024 de tijd voor. Het is niet mogelijk om meerdere omgevingsvisies vast te stellen.

De Omgevingswet geeft niet veel richting aan de inhoud van een omgevingsvisie. Volgens de Omgevingswet bevat een omgevingsvisie, mede voor de uitoefening van de taken en bevoegdheden met oog op de doelen van de Omgevingswet:

- a. een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving,
- b. de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied,
- c. de hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid.

De fysieke leefomgeving is een ruim begrip. Het maatschappelijk doel van de wet is 'met het oog op duurzame ontwikkeling, de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu, gericht op het in onderlinge samenhang bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit, en doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften.'

De omgevingsvisie dient, kortweg, een beschrijving te bevatten van de beoogde toekomst van de fysieke leefomgeving in het gebied en het beleid dat in het gebied daarvoor wordt gevoerd. Belangrijk is daarbij dat integraal beleid wordt gevoerd. De omgevingsvisie moet daarom, waar nodig, een afweging maken als er tegenstrijdige belangen optreden.

Voor beleidsafwegingen geeft de wet aan dat, naast de afweging op het doel van de wet moet zijn gericht, rekening moet worden gehouden met enkele beginselen, die vooral bekend zijn in milieuwetgeving maar nu deels ook gelden voor het gehele fysiek domein (zoals 'de vervuiler betaalt').

Met name bij het beleid komt het ambitieniveau tot uiting om het beoogde toekomstbeeld ook te bewerkstelligen. De omgevingsvisie kan bijvoorbeeld de beleidsmatige basis vormen voor een programma. Ook is de omgevingsvisie de beleidsmatige basis voor het omgevingsplan. Wordt in de omgevingsvisie bijvoorbeeld een hoog kwaliteitsniveau in beschermde gezichten beoogd, dan zou het omgevingsplan specifieke regels kunnen bevatten over de uitstraling van zo'n gezicht.

De Omgevingswet geeft aan dat de omgevingsvisie over hoofdlijnen mag gaan. De beschrijving van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving en het beoogde toekomstbeeld daarvan mag op hoofdlijnen worden ingevuld. De omgevingsvisie hoeft alleen de hoofdzaken van het beleid te bevatten. Dat betekent ook dat er meer aandacht kan uitgaan naar speerpunten, zeker waar het bovengemeentelijk beleid betreft.

Tenslotte geeft de Omgevingswet voor alle instrumenten uit de wet als regel dat een bestuursorgaan bij de uitoefening van zijn taken en bevoegdheden rekening met de taken en bevoegdheden van andere bestuursorganen houdt en deze zonedig met deze andere bestuursorganen afstemt. Waar het de omgevingsvisie betreft betekent dit met name dat moet worden afgestemd over aspecten van de leefomgeving die verder reiken dan het grondgebied van één gemeente en beleidsvoornemens van gemeenten die invloed kunnen hebben op de leefomgeving in andere gemeenten (of een nog grotere schaal).

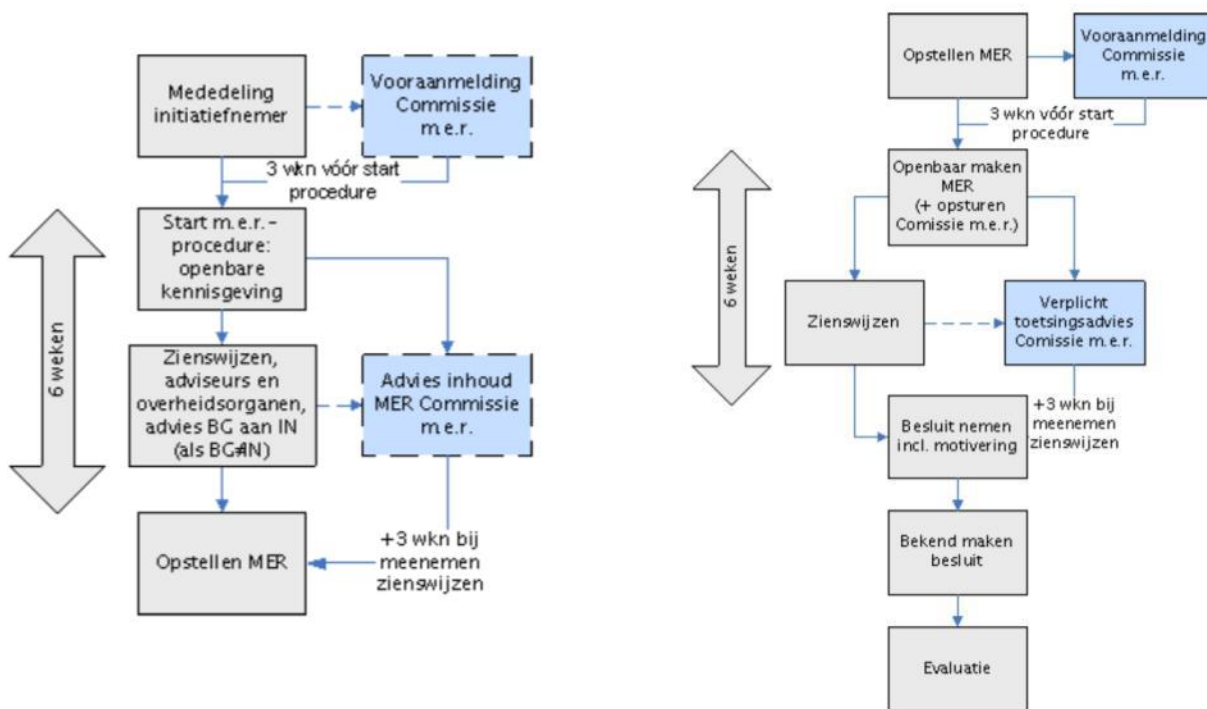
Een omgevingsvisie gaat over meer dan de instrumenten van de Omgevingswet. In de visie kan ook ingegaan worden op bijvoorbeeld de sturingsfilosofie, financiële instrumenten en communicatie- of informatie-instrumenten, gerichte inzet van overheidsinvesteringen en afspraken met organisaties. Als vanuit de visie wordt gekozen voor ontwikkeling, dan bieden kerninstrumenten van de Omgevingswet, in het bijzonder de omgevingsvergunning en de wijziging van het omgevingsplan de mogelijkheid om doortastend en in goede interactie met de omgeving een project of activiteit tot stand te brengen. Maar ook kan de visie elementen bevatten waarvoor nieuwe regelgeving of wijziging van bestaande regelgeving vereist is.

Ook over de vorm geeft de Omgevingswet weinig voorschriften. Wel is de omgevingsvisie aangewezen als 'omgevingsdocument', wat betekent dat deze digitaal beschikbaar moet zijn. De eisen aan de digitale beschikbaarheid zijn nog niet bekend. Uit de artikelen en toelichting hieromtrent kan worden opgemaakt dat de omgevingsvisie ten minste moet bestaan uit kaart(en) en een toelichting of onderbouwing. De omgevingsvisie is in de Omgevingswet aangewezen als plan in de zin van de EU-richtlijn over milieueffectrapportages (MER), dus mogelijk MER-plichtig. Dit hangt af van de impact van de visie.

Bijlage 3 MER

Voor plannen voor activiteiten met grote milieugevolgen is de verplichting verbonden om voorafgaand aan het besluit een milieueffectrapport op te stellen. Een plan kan hierbij in het kader van de m.e.r.-richtlijn een ruimer begrip zijn dan in het nationale taalgebruik. Een omgevingsvisie is doorgaans m.e.r.-plichtig.

Een regionale omgevingsvisie is geen wettelijk instrument. De uiteindelijke keuzes zullen bestendig moeten worden in de gemeentelijke omgevingsvisies. We gaan er daarom van uit dat een regionale omgevingsvisie niet m.e.r.-plichtig is. Dezelfde conclusie is ook getrokken voor de RES NHZ. Als de omgevingsvisie als structuurvisie wordt vastgesteld is een m.e.r. wel vereist.

Het is mogelijk om vrijwillig een m.e.r.-proces te doorlopen. Het opstellen van een milieueffectrapportage helpt om alle (ruimtelijke) belangen en claims zichtbaar te maken en onderling af te wegen. Daarbij gaat het onder meer om de gevolgen voor het landschap, de leefomgeving en de natuur. Het kan daarmee een toegevoegde waarde zijn voor de besluitvorming. Daarnaast is het wenselijk dat voor gemeentelijke omgevingsvisies kan worden uitgegaan van de hoofdlijnen van de rovi.

Er zitten ook nadelen aan een m.e.r. voor de rovi. Dit zijn extra kosten en mogelijk extra proceduretijd. Ook zijn er praktische vraagpunten, zoals wie moet gelden als het bevoegd gezag. Daarnaast is relevant dat voor de RES NHZ ook geen milieueffectrapport wordt opgesteld. Ook zullen gemeenten ook voor lokale visies een m.e.r.-procedure moeten doorlopen. Er is daarmee kans op dubbel werk en door elkaar lopende m.e.r.-procedures.

Alles overwegend, is besloten om voor de rovi geen m.e.r. te doen. Het proces van de rovi wordt procesmatig en inhoudelijk zodanig vorm gegeven dat aan de inhoudelijke vereisten van een m.e.r. worden voldaan. Er is in de verkenningsfase en analysefase uitgebreid onderzoek gedaan naar de relevante factoren in de leefomgeving. Met het maken van de ontwikkelrichtingen worden de effecten van de belangrijke keuzes op de fysieke leefomgeving ook inzichtelijk gemaakt (er wordt dus onderzoek naar alternatieven gedaan). Ook voorziet het proces in de verschillende relevante stappen, zoals een startnotitie/plan van aanpak, het bepalen van de reikwijdte (analysefase) en mogelijkheden voor participatie.